

Veileder til forskrift om gjennomføring av valg til kommunestyre i 2019

§ 1 Forskriftens virkeområde

Bestemmelsen angir forskriftens virkeområde. Forskriften gjelder ved valg til kommunestyret i 2019 i kommuner som er omfattet av grenseendringer som trer i kraft 1. januar 2020. Med grenseendring menes både sammenslåing, deling og grensejustering, jf. inndelingslova § 3. Sammenslåing innebærer at to eller flere kommuner blir slått sammen til én enhet. Deling innebærer at en kommune blir delt i to eller flere nye enheter eller at en kommune blir delt og at de enkelte delene blir lagt til andre kommuner. Grensejustering er når et område blir flyttet fra en kommune over til en annen.

§ 2 Formål

Formålet med forskriften er at innbyggerne i de omfattede kommunene skal kunne velge sine representanter til kommunestyret i den nye kommunen, selv om valget skjer før grenseendringene er gjennomført.

§ 3 Forholdet til valgloven og valgforskriften

Bestemmelsen fastslår at valglovens bestemmelser om listeforslag, manntall, stemmerett, valgbarhet, forhåndsstemmegivning, stemmegivning og klagerett gjelder som om grenseendringene er gjennomført.

Valgloven har ikke regler om nominasjon, slik at partiene står fritt til å organisere nominasjonen slik de ønsker. Valgloven har imidlertid regler om listeforslag og hvem som kan underskrive listeforslag.

Etter valgloven § 6-1 siste punktum kan samme parti eller gruppe kun stille én liste i hvert valgdistrikt. Valgdistriktet ved kommunestyrevalget i 2019 vil være den nye kommunen, med de grenseendringene som trer i kraft fra 1. januar 2020. Partier og grupper må i tråd med denne bestemmelsen stille én felles liste i den nye kommunen.

For partier som oppnådde 500 stemmer i ett valgdistrikt eller 5000 stemmer i hele landet ved forrige stortingsvalg, er det etter dagens valglov tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to styremedlemmer i partiets lokalavdeling i den kommunen listen gjelder, jf. valgloven § 6-3 første ledd. Bestemmelsen viser til valgdistriktene slik de var ved forrige stortingsvalg. Et parti må altså ha mottatt 500 stemmer i minst ett av de 19 valgdistriktene ved stortingsvalget i 2017 for å kunne stille liste etter denne bestemmelsen. Det vil for eksempel si at et parti som mottok 400 stemmer i Buskerud, 300 stemmer i Akershus og 200 stemmer i Østfold (de gamle fylkeskommunene), *ikke* vil oppfylle kravet om 500 stemmer i ett valgdistrikt.

Departementet har i Prop. 76 L (2017–2018) fremmet forslag om å endre ordlyden i § 6-3 første ledd slik at listeforslagene kan skrives under av *to styremedlemmer i partiets lokalavdeling med ansvar for valgdistriktet listen gjelder*. Dette innebærer at dersom forslaget vedtas, vil ikke valglovens regler om listeforslag legge føringer på hvordan partiene organiserer seg. Underskriverne må fremdeles ha stemmerett i valgdistriktet, det vil si den nye kommunen. Dersom det er uklart hvem som har rett til å skrive under et listeforslag, skal valgmyndighetene innhente og legge til grunn uttalelse fra partiets utøvende organ, jf.

valgforskriften § 16. Denne forskriftsbestemmelsen er foreslått tatt inn i valgloven, jf. Prop. 76 L (2017–2018).

For partier som ikke mottok tilstrekkelig antall stemmer ved forrige stortingsvalg til å stille liste etter reglene i valgloven § 6-3 første ledd ved kommunestyrevalget 2019, gjelder § 6-3 andre ledd bokstav b, se kommentarene til § 7.

§ 4 Valgstyret i kommuner som skal slå seg sammen eller deles

Etter valgloven § 4-1 skal det være et valgstyre i hver kommune som skal velges av kommunestyret selv. Før kommunene har slått seg sammen eller er delt, og delene lagt til andre kommuner, med virkning fra 1. januar 2020, vil det imidlertid ikke være et kommunestyre i de nye kommunene som kan utpeke valgstyret, slik valgloven bestemmer. Kommunene vil derimot ha en fellesnemnd som skal samordne og ta seg av forberedelsen av sammenslåingen eller delingen, jf. inndelingslova § 26.

Bestemmelsen i forskriften § 4 fastslår derfor at det er fellesnemnda, og ikke kommunestyret, som velger valgstyret for valget i 2019.

I tilfeller hvor stemmegivningen foregår på flere steder i kommunen, fastslår valgloven § 4-2 første punktum at et stemmestyre skal administrere stemmegivningen på hvert sted. Kommunestyret kan etter bestemmelsens andre punktum delegere oppnevningen av stemmestyret til valgstyret.

Forskriften § 4 bestemmer derfor at det er fellesnemnda, og ikke kommunestyret, som kan delegere oppnevningen av stemmestyrer i kommunen til valgstyret.

Bestemmelsen fastsetter at valgloven § 4-1 og § 4-2 andre punktum ikke gjelder ved kommunestyrevalget i 2019.

§ 5 Todagersvalg i kommuner som skal slå seg sammen eller deles

Bestemmelsen fastslår at det er fellesnemnda, og ikke kommunestyret, slik som valgloven § 9-2 andre ledd bestemmer, som kan vedta todagersvalg ett eller flere steder i kommunen.

§ 6 Tid og sted for stemmegivningen i kommuner som skal slå seg sammen eller deles

Bestemmelsen fastslår at det er fellesnemnda, og ikke kommunestyret, slik som valgloven § 9-3 første ledd første punktum bestemmer, som avgjør hvor mange stemmekretser kommunen skal deles i. Fellesnemnda kan delegere denne kompetansen til valgstyret. Fellesnemnda kan vedta å holde valglokalene åpne lenger enn valgstyret har vedtatt. Dette krever tilslutning fra minst 1/3 av medlemmene.

§ 7 Krav til antall underskrifter på listeforslag etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav b

For partier som ikke mottok tilstrekkelig antall stemmer ved forrige stortingsvalg til å stille liste etter reglene i valgloven § 6-3 første ledd ved kommunestyrevalget 2019, må listeforslaget være underskrevet av et antall personer med stemmerett i kommunen som

tilsvarer 2 prosent av antall stemmeberettigede ved siste kommunestyrevalg. Underskrift fra 300 personer er i alle tilfeller tilstrekkelig. Den som stiller liste i kommuner som berøres av grenseendringer, kan samle inn underskrifter blant alle som har stemmerett i den nye kommunen.

For kommuner som slår seg sammen eller deles, vil det for gjennomføring av valget i 2019, være summen av antall stemmeberettigede innbyggere i de kommunene som slår seg sammen, som skal legges til grunn for beregningen.

Det er av praktiske grunner ikke mulig å ta hensyn til grensejusteringer og delinger av kommuner når det skal beregnes hvor mange underskrifter som er påkrevd. Når for eksempel kun deler av en kommune blir lagt til en annen kommune, vil dermed ikke dette påvirke kravet om hvor mange underskrifter forslagsstiller må samle inn.

§ 8 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Departementet ønsker å sikre forutsigbarhet for kommuner og listeforslagsstillere i forberedelsen til kommunestyrevalget i 2019.